

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 14g/2026

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 45 alin. (5) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu
privire la notariat, abrogat prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind
procedura notarială

(adăugirile și corectările în actele notariale)

CHIȘINĂU

21 mai 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 30 ianuarie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 21 mai 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 45 alin. (5) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, abrogat prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, ridicată de dl avocat Vitalie Tihon, în interesele dlui Valerii Tretiatenco, parte în dosarul nr. 2-17891/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Sergiu Suvac de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 6 septembrie 2012, dl Valerii Tretiatenco a încheiat un contract de societate civilă cu SRL „Alantex”, autentificat de dna Olga Bondarciuc, notar public, privind elaborarea documentației de proiect și executarea lucrărilor de construcție a unei case de locuit cu nouă etaje. Ulterior, la 28 decembrie 2012, dl Tretiatenco a împuternicit două persoane, prin două procuri autentificate de dna Tatiana Carpov, notar public, să-i reprezinte interesele în fața organelor competente, în scopul perfectării actelor necesare executării construcției. La 14 martie 2013, una dintre persoanele împuternicite a încheiat cu SRL „Alantex” un acord adițional la contractul de societate civilă, prin care au fost transmise cote părți din bunul viitor.

4. La 14 iunie 2016, dl Tretiatenco a inițiat o acțiune în instanța de judecată pentru recunoașterea nulității unor acte juridice menționate *supra*.

5. Printr-o hotărâre din 2 iulie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a respins acțiunea. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 3 octombrie 2019, această hotărâre a fost menținută. Printr-o decizie din 17 iunie 2020, Curtea

Supremă de Justiție a admis recursul dlui Valerii Tretiatenco, a casat decizia instanței de apel și a trimis cauza la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

6. La 3 iunie 2021, rejudecând cauza, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul, a casat hotărârea primei instanțe și a trimis cauza la rejudecare la Judecătoria Chișinău.

7. La 10 noiembrie 2022, dl Vitalie Tihon, reprezentatul dlui Tretiatenco, a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 45 alin. (5) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, abrogat prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială.

8. Printr-o încheiere din 10 decembrie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr.1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (abrogate prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială) sunt următoarele:

Articolul 45

Cerințe față de documentele prezentate și față de actele notariale

„[...]”

(5) Locurile goale din rândurile care nu sunt completate până la sfârșit și alte locuri albe pe documente vor fi tăiate cu o linie, cu excepția documentelor destinate pentru străinătate. **Adăugirile și corectările** vor fi stipulate înaintea semnăturii persoanelor părți ale actului juridic și a altor persoane care semnează actul juridic, declarația sau alt document și vor fi repetate la sfârșitul girului de autentificare. **Corectările** făcute în textul documentului, care nu se semnează de către părți, vor fi specificate la sfârșitul girului de autentificare și stipulate numai de persoana care desfășoară activitate notarială.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că textul „adăugirile și corectările” este neclar și imprevizibil și îi permit notarului să altereze în mod esențial conținutul actului juridic notarial prin voință și semnătură proprie. În opinia sa, această prevedere îi acordă notarului o libertate excesivă, care nu este supusă vreunui mecanism de control. De asemenea, autorul excepției subliniază că posibilitatea notarului public de a face adăugiri și corectări în actul notarial ar nega personalitatea juridică proprie a autorului actului notarial și ar permite substituirea voinței cetățeanului cu voința notarului.

12. Autorul mai afirmă că prevederea contestată nu asigură protecția dreptului la un proces echitabil și nici a dreptului de proprietate.

13. Prin urmare, autorul sesizării susține că norma contestată contravine articolelor 1 alin. (3), 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea reține următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor – în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat – ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, fiind ridicată de reprezentantul unei părți în proces.

17. Obiectul excepției îl constituie articolul 45 alin. (5) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat. Această prevedere a fost abrogată odată cu punerea în aplicare a Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială. Ea reglementa adăugirile și corectările în actele notariale. Curtea menționează că această prevedere nu a făcut anterior obiectul controlului de constituționalitate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect, *inter alia*, declararea nulității unor acte notariale autentificate în anul 2012, despre care se afirmă că conțin adăugiri și corectări. Curtea a reținut în jurisprudența sa că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată atât în privința normelor în vigoare, cât și în privința normelor abrogate, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă în cazul raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (a se vedea DCC nr. 5 din 15 ianuarie 2026, § 19). Așadar, deși prevederea contestată a fost abrogată, Curtea admite că ea ar putea fi aplicată în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință în drepturile fundamentale invocate.

20. În acest sens, Curtea observă că, deși autorul sesizării a invocat mai multe articole din Constituție, argumentele sale vizează pretinsa posibilitate a notarului public de a face adăugiri și corectări într-un act notarial care îi pot altera conținutul. Această critică de neconstituționalitate este raportată la articolele 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) și 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) din Constituție.

21. Curtea notează că articolul 1 alin. (3) din Constituție are un caracter general, constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări, nu poate constitui un reper separat și trebuie coroborat cu alte prevederi din Constituție, care trebuie să fie aplicabile. Totodată, Curtea precizează că și articolul 23 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Doar în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de

Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestui articol (a se vedea DCC nr. 26 din 13 februarie 2025, § 24).

22. Cu referire la incidența articolelor 20 și 46 din Constituție, autorul afirmă că prevederea contestată ar afecta dreptul la un proces echitabil și dreptul de proprietate, însă fără să argumenteze caracterul contradictoriu al acestora. Așadar, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate în raport cu aceste norme constituționale.

23. În jurisprudența sa, Curtea a conturat o anumită structură intrinsecă oricărei excepții de neconstituționalitate. Astfel, excepția de neconstituționalitate trebuie să cuprindă trei elemente obligatorii: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității (prevederea legală), textul de referință pretins a fi încălcat (prevederea constituțională) și motivarea de către autorul excepției a relației de contrarietate dintre cele două texte, adică motivarea neconstituționalității textului criticat. Simpla invocare a unor drepturi din Constituție, în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă o critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea excepției de neconstituționalitate motivate într-o asemenea manieră eliptică, instanța de contencios constituțional s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici de neconstituționalitate, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu, fapt care este inadmisibil (a se vedea DCC nr. 120 din 1 octombrie 2024, § 26).

24. Totodată, Curtea notează că, sub aparența unor critici referitoare la impredictibilitatea prevederilor contestate, autorul excepției, de fapt, își exprimă dezacordul cu o anumită modalitate de interpretare și de aplicare a legii. Curtea reține că legislatorul, deținând competența corespunzătoare, a reglementat prin lege organică condițiile pentru introducerea adăugirilor și corectărilor într-un document/act juridic supus autentificării notariale. În acest sens legea prevedea că adăugirile și corectările trebuiau introduse „înaintea semnăturii persoanelor părți ale actului juridic și altor persoane care semnează actul juridic, declarația sau alt document și vor fi repetate la sfârșitul girului de autentificare” (a se vedea articolul 45 alin. (5) teza a doua din Lege). În cazul corectărilor făcute în textul documentului care nu au fost semnate de părți, era posibilă stipularea acestora de către notar la sfârșitul girului de autentificare. Prin condițiile impuse adăugirilor și corectărilor legislatorul a instituit garanții corespunzătoare autenticității actului notarial.

25. Așadar, respectarea condițiilor legale la operarea adăugirilor și a corectărilor într-un act notarial autentificat sub imperiul Legii nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat și potențiala afectare în mod esențial a actului autentificat reprezintă o analiză care are un caracter concret, nu abstract. Or, Curtea Constituțională nu analizează cazuri concrete, această competență revenind instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 155 din 30 octombrie 2025, § 23).

26. Astfel, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Pentru motivele arătate, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. (d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 45 alin. (5) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, abrogat prin Legea nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială, ridicată de Valerii Tretiaticenco, parte în dosarul nr. 2-17891/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 2026
DCC nr. 92
Dosarul nr. 14g/2026*